

2013. évi CLV. törvény a támogatott döntéshozatalról

1. Értelmező rendelkezések

1. § E törvény alkalmazásában:

1. gyámhatóság: a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) szerinti gyámhatóság;
2. támogatott döntéshozatal: a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény Második Könyv Második Rész IX. Címe szerinti cselekvőképességet nem érintő, az érintett személy önrendelkezését és jogainak védelmét szolgáló jogintézmény;
3. támogatott személy: az egyes ügyei intézésében, döntései meghozatalában belátási képességének kisebb mértékű csökkenése miatt segítségre szoruló nagykorú személy, akinek a gyámhatóság támogatót rendel;
4. támogató: a támogatott személy kérelmére vagy a bíróság megkeresése alapján a gyámhatóság által a támogatott személlyel egyetértésben, a támogatott személy segítésére kirendelt személy.

2. A támogató kirendelése

2. § (1) A gyámhatóság a támogatott személy kérelmére vagy a bíróság megkeresése alapján, általános jelleggel vagy meghatározott ügycsoportokra, a támogatott személlyel egyetértésben, határozatlan időre támogatót rendel ki. Nem lehet támogatót kirendelni arra az ügycsoportra, amely tekintetében az érintett személy cselekvőképességet érintő gondnokság alatt áll.

(2) A gyámhatóság támogatóul a támogatott személy által a gyámhatóság előtt személyesen megjelölt személyt rendeli ki, feltéve, hogy e személy nem áll a (3) bekezdésben megállapított kizáró okok hatálya alatt, és vállalja a támogatói feladatok ellátását.

(3) Nem lehet támogatónak kirendelni azt,

- a) akinek a személye ellen a támogatott személy tiltakozik vagy ennek hiányában is azt a személyt, akinek kirendelése a támogatott személy érdekeivel ellentétes,
- b) aki cselekvőképességet érintő gondnokság hatálya alatt áll, vagy
- c) aki maga is támogatott személy.

3. § (1) A gyámhatóság a támogatott személy részére legfeljebb két személyt rendelhet ki támogatóként.

(2) A gyámhatóság a támogató kirendeléséről a támogató és a támogatott személy személyes meghallgatását követően dönt.

(3) Ha a támogató kirendelésének indokoltsága tekintetében kétség merül fel, a gyámhatóság a belátási képesség kisebb mértékű csökkenésének igazolása érdekében szakértői véleményt szerezhet be, valamint kikérheti a családsegítő szolgálat véleményét.

3. A támogató feladata

4. § (1) A támogató, ha a támogatott döntéshozatal általános jelleggel vagy az adott ügycsoportra tekintettel fennáll, a támogatott személy kérésére

- a) az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvényben, a polgári perrendtartásról szóló törvényben és a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározottak szerint jelen van azoknál a közigazgatási, polgári és büntetőeljárási cselekményeknél, amelyekben a támogatott személy érintett,
 - b) az eljárási cselekmény rendjét meg nem zavaró módon a támogatott személlyel egyeztet,
 - c) a támogatott személy jognyilatkozatának megtételekor jelen van,
 - d) tanácsaival, a támogatott személy számára szükséges tájékoztatás megadásával a támogatott személy jognyilatkozatának megtételét elősegíti, és
 - e) a támogatott személy döntésének meghozatalához segítséget nyújt, valamint a döntése meghozatalában személyes jelenlétével közreműködik.
- (2) A támogató a támogatott személy kérésére vagy a gyámhatóság felhívására írásba foglalja, hogy miben segítette a támogatott személyt és milyen tanáccsal látta el.
- (3) A támogató a kirendeléséről szóló gyámhatósági határozattal vagy a gyámhatóság által számára e célra kiadott tanúsítvánnyal igazolja, hogy a támogatott személy vonatkozásában támogatói feladatokat lát el.

4. A támogató kirendelésének felülvizsgálata

5. § (1) A gyámhatóság a támogató kirendelését ötévenként felülvizsgálja.
- (2) Az (1) bekezdés szerinti felülvizsgálat időpontjától függetlenül rendkívüli felülvizsgálatnak van helye, ha
- a) azt a támogatott személy vagy a támogató kéri,
 - b) a támogatott személyt a bíróság gondnokság alá helyezte,
 - c) más hatóság értesíti a gyámhatóságot a támogató és a támogatott személy közötti érdekellentétről, vagy
 - d) olyan egyéb tény, körülmény jut a gyámhatóság tudomására, amely indokolttá teszi a támogató kirendelésének felülvizsgálatát.
- (3) A felülvizsgálati eljárás során a gyámhatóság meggyőződik arról, hogy
- a) a támogatott személy továbbra is igényli-e, hogy egyes ügyei intézésében, döntései meghozatalában támogató segítse,
 - b) a támogatott személy egyetért-e azzal, hogy a kirendelt támogató lássa el a továbbiakban is a támogatói feladatokat, és
 - c) a támogató a támogatott személy érdekében járt-e el.
- (4) A gyámhatóság a felülvizsgálati eljárásban személyesen hallgatja meg a támogatót és a támogatott személyt.
- (5) A gyámhatóság a felülvizsgálat eredményeként
- a) a támogató és a támogatott személy egyetértésével változatlan formában fenntartja a támogató kirendelését,
 - b) felmenti vagy elmozdítja a támogatót, és a támogatott személy kérelmére, vele egyetértésben
 - ba) új támogatót rendel, vagy
 - bb) megszünteti a támogatott döntéshozatalt.

5. A támogatói tisztség megszűnése, megszüntetése

6. § (1) A gyámhatóság a támogatót a tisztségéből felmenti, ha

- a) azt a támogató vagy a támogatott személy kezdeményezi,
 - b) a támogatott személy meghal, vagy
 - c) utóbb keletkezik olyan kizáró ok, amely a támogató személy kinevezésének akadályát jelentette volna.
- (2) A gyámhatóság a támogatót a tisztségéből elmozdítja, ha a támogató
- a) a feladatait nem látja el, vagy
 - b) olyan cselekményt követ el vagy olyan magatartást tanúsít, amellyel a támogatott személy érdekeit súlyosan sérti.
- (3) Azonnali intézkedést igénylő esetben a gyámhatóság a támogatót az elmozdítást megelőzően a tisztségéből felfüggeszti.
- (4) A gyámhatóság az (1) bekezdés a) pontja és a (2) bekezdés szerinti esetekben a támogató és a támogatott személy személyes meghallgatását követően dönt.
- (5) A támogatói tisztség megszűnik a támogató halálával.

6. A hivatásos támogató

7. § (1) A gyámhatóság hivatásos támogatót rendel ki, ha
- a) nincs olyan, a támogatott személy által megjelölt személy, akit támogatóul ki lehetne rendelni, és
 - b) a támogatott személy egyetért hivatásos támogató kirendelésével.
- (2) Hivatásos támogató az a cselekvőképes, büntetlen előéletű személy lehet, aki a hivatásos támogatókra vonatkozó képesítési előírásoknak megfelel és vele szemben nem állnak fenn a 2. § (3) bekezdés b) és c) pontjában meghatározott kizáró okok.
- (3) A gyámhatóság hivatásos támogatóul
- a) hivatásos támogatói feladatokat ellátó, a Kormány által kijelölt szervvel kormányzati szolgálati jogviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban foglalkoztatott személyt,
 - b) hivatásos gondnoki feladatokat ellátó személyt vagy
 - c) mentális zavarban szenvedő személyekkel foglalkozó jogi személyt
- rendelhet ki.
- (4) A (3) bekezdés c) pontja szerinti esetben a mentális zavarban szenvedő személyekkel foglalkozó jogi személy köteles megjelölni azt a személyt, aki a hivatásos támogatói teendőket személyében ellátja. A kijelölt személynek meg kell felelnie a hivatásos támogatóra vonatkozó előírásoknak. A kijelölt személy hivatásos támogatói tevékenysége ellátása során költségtérítésre jogosult.
- (5) A hivatásos támogató egyidejűleg 30 támogatott személy érdekében járhat el, kivéve, ha
- a) az adott támogatott személyek igényeinek figyelembevételére alapján a hivatásos támogatói feladatok ellátását legfeljebb 35 támogatott személy egyidejű ellátása nem veszélyezteti, vagy
 - b) a hivatásos támogatói feladatokat kormányzati szolgálati jogviszonyban álló személy látja el.
- (6) Az (5) bekezdés b) pontjában meghatározott személy egyidejűleg legfeljebb 45 támogatott személy érdekében járhat el.
- (7) Ha a hivatásos támogató hivatásos gondnoki feladatokat is ellát, a támogatott személyeinek és a gondnokoltjainak a száma együttesen sem haladhatja meg az (5) és (6) bekezdésben foglalt létszámot.
- (8) Ha a hivatásos támogató tevékenységét munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban látja el, díjazását úgy kell megállapítani, hogy annak összege támogatott személyenként - a támogatói feladatok mértéke alapján - a szociális vetítési alap összegének legalább 10%-át elérje.

8. § (1) Ha a hivatásos támogatói feladatok ellátására munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében kerül sor, a hivatásos támogatói feladatokat ellátni kívánó személy a jelentkezéskor hatósági bizonyítvánnyal igazolja, hogy büntetlen előéletű.

(2) Indokolt esetben a hivatásos támogatót foglalkoztató szerv vezetője (a továbbiakban: vezető) írásban felszólíthatja a hivatásos támogatót, hogy a felhívástól számított 15 munkanapon belül - ha e határidőn belül menthető ok miatt nem lehetséges, annak megszűnését követően haladéktalanul - hatósági bizonyítvánnyal igazolja, hogy büntetlen előéletű.

(3) Ha a hivatásos támogató igazolja, hogy büntetlen előéletű, a vezető az igazolásra szolgáló hatósági bizonyítvány kiadása iránti eljárásért megfizetett igazgatási szolgáltatási díjat a hivatásos támogató részére megtéríti.

(4) A vezető a büntetlen előélet igazolása céljából kezeli

a) a hivatásos támogatói feladatok ellátására jelentkező személy és

b) a hivatásos támogató

azon személyes adatait, amelyeket az e célból a bűnügyi nyilvántartó szerv által kiállított hatósági bizonyítvány tartalmaz.

(5) Az (1)-(4) bekezdésben foglaltak alapján megismert személyes adatokat a vezető a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítéséről meghozott döntés időpontjáig vagy - munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítése esetén - a jogviszony megszűnéséig vagy megszüntetéséig kezeli.

9. § (1) A hivatásos támogatói feladatokat vállaló személy képzését és továbbképzését a gyámhatóság szervezi.

(2) A hivatásos támogatói képzésben, továbbképzésben eredményesen részt vett személy adatait a képzési, továbbképzési kötelezettség teljesítésének ellenőrzése céljából a Kormány által kijelölt szerv veszi nyilvántartásba. A nyilvántartás nem minősül hatósági nyilvántartásnak.

(3) A nyilvántartás az alábbi adatokat tartalmazza:

a) a hivatásos támogató természetes személyazonosító adatai,

b) a munkahely megnevezése és címe,

c) a foglalkoztatás kezdő időpontja,

d) a képzésről kiállított bizonyítvány száma, a kiállítás helye és időpontja, továbbá a kiállító intézmény megnevezése, és

e) a jogszabály által előírt továbbképzés elvégzésének adatai.

(4) A gyámhatóság bejelenti a Kormány által kijelölt szervnek

a) a hivatásos támogató foglalkoztatását a (3) bekezdésben megjelölt adatok közlésével, és

b) a nyilvántartásba vett adatokban bekövetkezett változást.

(5) A gyámhatóság az adatbejelentést a foglalkoztatás megkezdésétől vagy az adatváltozás időpontjától számított 30 napon belül teszi meg.

(6) A Kormány által kijelölt szerv törli a nyilvántartásából annak a hivatásos támogatónak az adatait,

a) aki elhunyt, és

b) akivel szemben tevékenységének ellátása során a 2. § (3) bekezdés b) és c) pontjában meghatározott kizáró ok keletkezik.

(7) A nyilvántartásból adatok a nyilvántartásba vett személy, a gyámhatóság, továbbá tudományos, statisztikai feldolgozást végzők részére - az adatvédelmi jogszabályok megtartásával - továbbíthatók.

(8) A nyilvántartásban kezelt adatokat a Központi Statisztikai Hivatal részére - a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Stt.) 28. §-ával összhangban a statisztikai cél előzetes igazolása alapján, az ahhoz szükséges mértékben - statisztikai célra

egyedi azonosításra alkalmas módon, térítésmentesen át kell adni és azok a Központi Statisztikai Hivatal által statisztikai célra felhasználhatók. Az átvett adatok körét és az adatátvétel részletszabályait a Stt. 28. §-ában meghatározott együttműködési megállapodásban kell rögzíteni.

10. § (1) A hivatásos támogató a gyámhatóság kirendelő határozatában meghatározottaknak megfelelően, a felügyeletét ellátó gyámhatósággal együttműködve, a támogatott személy érdekében, döntéseinek, véleményének tiszteletben tartásával segíti a támogatott személyt a döntései meghozatalában. A hivatásos támogató feladataira a 4. §-ban foglaltak irányadóak.

(2) A hivatásos támogató évente jelentést készít a tevékenységének felügyeletére jogosult gyámhatóság számára, amelyben beszámol a támogatott személy részére nyújtott segítségről, megjelölve, hogy milyen eljárásokban és jognyilatkozatok megtételében működött közre. A hivatásos támogató a jelentését minden évben annak a hónapnak a 15. napjáig nyújtja be a gyámhatósághoz, amelyik hónapban a kirendeléséről szóló határozatot meghozták.

(3) Ha a hivatásos támogató jelentéstételi kötelezettségének nem tesz eleget vagy a jelentésében foglaltak alapján valószínűsíthető, hogy a támogatott személy érdekei sérülnek, a gyámhatóság meghallgatja a támogatott személyt.

7. A támogatókról és a támogatott személyekről vezetett nyilvántartás

11. § (1) A gyámhatóság a támogató kirendelésének felülvizsgálata és tevékenységének felügyelete céljából nyilvántartást vezet az általa kirendelt támogatókról és támogatott személyeikről. A nyilvántartás nem minősül hatósági nyilvántartásnak.

(2) A nyilvántartás a következő adatokat és a változás időpontjának megjelölésével az adatváltozásokat tartalmazza:

- a) a támogatott személy természetes személyazonosító adatai és lakcíme,
- b) a támogató kirendeléséről szóló jogerős határozat ügyszáma,
- c) a támogató kirendeléséről rendelkező határozat véglegessé válásának napja,
- d) a támogató természetes személyazonosító adatai, lakcíme,
- e) hivatásos támogató rendelése esetén ennek a ténye,
- f) több támogató kirendelése esetén ennek a ténye, és
- g) a támogatott döntéshozatal általános jellegének vagy azoknak az ügycsoportoknak a megjelölése, amelyekre vonatkozóan a támogatott döntéshozatal fennáll.

(3) A nyilvántartásban fel kell tüntetni a támogató tisztségéből való felmentése vagy elmozdítása iránt indított eljárás megindításának tényét és időpontját.

(4) A nyilvántartás adatairól írásbeli kérelemre, térítésmentesen az kaphat felvilágosítást, aki

- a) az ehhez fűződő jogi érdekét igazolja, vagy
 - b) az adat megismerésére és kezelésére törvényi rendelkezés alapján jogosult.
- (5) A jogi érdek igazolása során meg kell jelölni azt a jogügyletet, egyéb okot, amely az adatfelhasználás jogszerű célját és jogalapját megalapozza. Ha a jogi érdek okirattal igazolható, azt a kérelemhez mellékelni kell.

(6) A nyilvántartásból való adatszolgáltatás során csak az adatkérés céljának megvalósulásához elengedhetetlenül szükséges adat bocsátható a felvilágosítást kérő rendelkezésére.

(7) A nyilvántartásban kezelt adatok statisztikai, valamint tudományos kutatási célra - személyazonosításra alkalmatlan módon - átadhatók és felhasználhatók.

(7a) A nyilvántartásban kezelt adatokat a Központi Statisztikai Hivatal részére statisztikai célra egyedi azonosításra alkalmas módon, térítésmentesen át kell adni és azok a Központi Statisztikai Hivatal által statisztikai célra felhasználhatók.

(8) A nyilvántartás adatait a gyámhatóság a támogatott döntéshozatal megszűnésétől számított öt évig kezeli, majd haladéktalanul gondoskodik azok törléséről.

8. Záró rendelkezések

12. § (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben állapítsa meg

a) a támogatott döntéshozatallal kapcsolatos gyámhatósági feladat- és hatáskörök ellátásának szabályait,

b) a 7. § (3) bekezdés a) pontjában és a 9. §-ban meghatározott szerv kijelölését.

(2) Felhatalmazást kap a gyermekek és az ifjúság védelméért felelős miniszter, hogy rendeletben szabályozza a hivatásos támogatók képesítési előírásainak, képzésének és továbbképzésének szabályait.

13. § (1) Ez a törvény - a (2) bekezdésben foglalt kivétellel - 2014. január 1-jén lép hatályba.

(2) Az 1-8. §, a 9. § (2)-(7) bekezdése, a 10. és 11. §, a 12. § (1) bekezdése, valamint a 14. § 2014. március 15-én lép hatályba.

14. § Ez a törvény az európai statisztikákról és a titoktartási kötelezettség hatálya alá tartozó statisztikai adatoknak az Európai Közösségek Statisztikai Hivatala részére történő továbbításáról szóló 1101/2008/EK, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelet, a közösségi statisztikákról szóló 322/97/EK tanácsi rendelet és az Európai Közösségek statisztikai programbizottságának létrehozásáról szóló 89/382/EGK, Euratom tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. március 11-i 223/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapít meg.